

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

PRÁVO PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ

II. prameny

LITERATURA

■ MONOGRAFIE

- Čuhelová, K.*: Předběžná opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí. Praha: Wolters Kluwer, 2016;
- Voňková, J., Huňková, M.*: Domácí násilí z pohledu žen. Praha: Profem, 2004;
- Marvánová-Vargová, B. Pokorná, D., Toufarová, M.* : Partnerské násilí. Linde, 2009;
- Gjuričová, Š., Kocourková, J., Koutek, J.*: Podoby násilí v rodině. Praha: Vyšehrad, 2000;
- Špeciánová, Š.*: Ochrana týraného a zneužívaného dítěte. Praha: Linde, 2003;
- Vaničková, E.*: Tělesné tresty dětí (definice – popis – následky). Praha: Grada Publishing, 2004;

■ SBORNÍK Z KONFERENCE

- Právo proti domácímu násilí (online)
dostupný na www.law.muni.cz (Dny práva)

■ UČEBNICE

- Králičková, Z., Žatecká, E., Dávid, R., Kornel, M.*: Právo proti domácímu násilí. Praha: C. H. Beck, 2011.
- Hrušáková, M., Králičková, Z., Westphalová, L. a kol.*: Rodinné právo. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017.

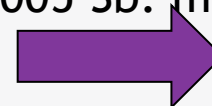
■ STUDIE

- Čuhelová, K., Šínová, R.* Ochrana proti domácímu násilí v kontextu harmonizace právní úpravy civilního procesu a rekodifikace soukromého práva. Právní rozhledy, 2013, č. 3, s. 104 – 110;
- Králičková, Z.*: Občanskoprávní aspekty domácího násilí de lege ferenda. Bulletin advokacie, 2003, č. 8, s. 84 – 89;
- Králičková, Z.*: Civilněprávní postih domácího násilí – utopie, nebo efektivní budoucí právní úprava? Právo a rodina, 2004, č. 12, s. 7 – 10;
- Králičková, Z.*: Civilněprávní postih domácího násilí – úvahy de lege ferenda (zejména nad sněmovním tiskem č. 828). Acta iuridica olomucensis. Vol. 1, 2005, s. 50 – 53;
- Králičková, Z. Dávid, R.*: Rodinné bydlení a domácí násilí. Právní fórum, 2008, s. 429 - 436;
- Radvanová, S.*: Zdravé rodinné prostředí – jak pro koho. Acta iuridica olomucensis. Vol. 1, 2005, s. 47 – 49;
- Melicharová, D.*: Dítě jako svědek a oběť domácího násilí. Ibid., s. 62 - 65

PRAMENY

- VNITROSTÁTNÍ
 - LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD (č. 2/1993 Sb.)
 - OZ (z. č. 89/2012 Sb.)
 - ZSPOD (z. č. 359/1999 Sb.)
 - OSŘ (z. č. 99/1963 Sb.)
 - ZŘS (z. č. 292/2013 Sb.)
 - ZPČR (z. č. 273/2008 Sb.)
 - TZ (z. č. 40/2009 Sb.)
 - TŘ (z. č. 141/1961 Sb.)
 - Zobět'TČ (z. č. 45/2013 Sb.)
- MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY
 - ÚMLUVA O OCHRANĚ LIDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÍCH SVOBOD (č. 209/1992 Sb., čl. 8)
 - **ISTANBULSKÁ ÚMLUVA ???**
 - ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE (č. 104/1991 Sb.)
 - EVROPSKÁ ÚMLUVA O VÝKONU PRÁV DĚTÍ (č. 54/2001 Sb. m. s.)
 - EVROPSKÁ ÚMLUVA O STYKU S DĚTMI (č. 91/2005 Sb. m. s.)

- Metodické opatření *Postup lékařů při poskytování zdravotní péče osobám ohroženým domácím násilím*, Věstník ministerstva zdravotnictví, 2006, č. 3.
- Metodické opatření *Postup lékařů primární péče při podezření ze syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte*, Věstník ministerstva zdravotnictví, 2008, č. 3.
- *Metodické Doporučení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 3/2010, o postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí.*

LIDSKOPRÁVNÍ DIMENZE

- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (sděl. 209/1992 Sb.)
 - ▶ pozitivní závazky státu
 - čl. 2 právo na život
 - Čl. 3 zákaz mučení, podrobování nelidskému či ponižujícímu zacházení
 - čl. 8 právo na respektování soukromého a rodinného života
 - +
 - čl. 6 právo na spravedlivý proces

Case law Evropského soudu pro lidská práva:

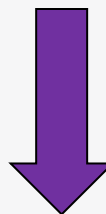
- Case of Z and Others v. the United Kingdom
- Case of Bevacqua and S. v. Bulgaria
- Case of Osman v. the United Kingdom
- Case of Opuz v. Turkey

DALŠÍ AKTIVITY RADY EVROPY

Ad hoc Committee on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (CAHVIO):

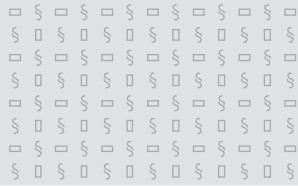
Draft Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Návrh Úmluvy o předcházení a boji proti násilí na ženách a domácímu násilí) - 15th October 2009 www.coe.int

Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence - Istanbul, 11.V.2011, No. 210, účinnost 1.VIII. 2014

(ČR: jen podpis 2. 5. 2016, výhrada k čl. 44 1e)

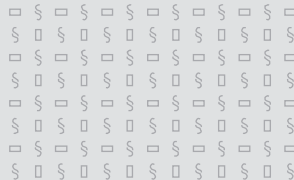

Article 29 – Civil law suits and remedies

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide victims with adequate civil remedies against the perpetrator.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide victims, in accordance with the general principles of international law, with adequate civil remedies against State authorities that have failed in their duty to take the necessary preventive or protective measures within the scope of their powers.

Article 48 – Prohibition of mandatory alternative dispute resolution processes or sentencing

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to prohibit mandatory alternative dispute resolution processes, including mediation and conciliation, in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that if the payment of a fine is ordered, due account shall be taken of the ability of the perpetrator to assume his or her financial obligations towards the victim.

Article 30 – Compensation

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have the right to claim compensation from perpetrators for any of the offences established in accordance with this Convention.

2 Adequate State compensation shall be awarded to those who have sustained serious bodily injury or impairment of health, to the extent that the damage is not covered by other sources such as the perpetrator, insurance or State-funded health and social provisions. This does not preclude Parties from claiming regress for compensation awarded from the perpetrator, as long as due regard is paid to the victim's safety.

3 Measures taken pursuant to paragraph 2 shall ensure the granting of compensation within a reasonable time.

VÝVOJ VNITROSTÁTNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ

OBČANSKÝ ZÁKONÍK - zákon č. 40/1964 Sb.

- § 3 OZ výkon práv bez zasahování a v souladu s dobrými mravy
- § 3 OZ - ochrana pokojného stavu
- § 11 OZ - právo na ochranu osobnosti
... zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, jména a projevů osobní povahy
- § 13 OZ - ochrana prostřednictvím žalob
... zejména na upuštění od neoprávněného zásahu, na odstranění následků zásahů, na přiměřené zadostiučinění, případně na náhradu nemajetkové újmy v penězích

ZÁKON O RODINĚ - zákon č. 94/1963 Sb.

- § 18 ZOR - povinnost manželů vzájemně respektovat svoji důstojnost, pomáhat si, společně pečovat o děti a vytvářet zdravé rodinné prostředí
- § 32 odst. 2 ZOR - povinnost rodičů být svým osobním životem a chováním příkladem pro děti

OBČANSKÝ SOUDNÍ ŘÁD - zákon č. 99/1963 Sb.

- ke 2 předběžným opatřením dle § 76b
 - dočasné vykázaní ze společného obydlí a jeho okolí a zákaz vstupu do něj
 - zákaz setkávání a navazování kontaků s navrhovatelem

novela zákonem č. 218/2009 Sb.

- zákaz nežádoucího sledování a obtěžování (stalking)
- +
- možnost opětovného výkonu rozhodnutí

TRESTNÍ ZÁKON

■ Z. č. 140/1961 Sb.

§ 215a TZ - týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě

- + Závazný pokyn policejního prezidenta ze dne 27. 11. 2006, č. 176/2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí

TRESTNÍ ZÁKONÍK

■ Z. č. 40/2009 Sb.

§ 199 TZk - týrání osoby ve společném obydlí

§ 354 TZk - nebezpečné pronásledování (*stalking*)

- + NOVÝ ZÁKON O POLICII ČR
zákon č. 273/2008 Sb. nahradil zákon č. 283/1991 Sb.
- + Závazný pokyn policejního prezidenta 200/2008 ze dne 22. 12. 2008 o provádění vykázání

POKUSY O KOMPLEXNÍ ÚPRAVU PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ V ROCE 2004

- Sněmovní tisk č. 828, dle kterého měl být novelizován:

1. Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR
2. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
3. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
4. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

přijetí zákona č. 135/2006 Sb.

■ kterým se mění některé zákony v oblasti před domácím násilím:

1. Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR
2. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
3. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
4. Zákon č. 100/2088 Sb., o sociálním zabezpečení
5. Zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v soc. zab.

nikoli občanský zákoník (ani zákon rodině)

jde-li o rekodifikaci občanského zákoníku, viz psp.cz

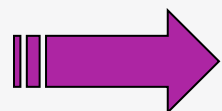
mnohé zákony byly již nahrazeny novými !

pilíře zákona č. 135/2006 Sb.

- I. Policie ČR: zásah, **vykázání *ex offo***
 - II. Intervenční centra: pomoc ohroženým osobám
 - III. Justice: občansko-právní řízení
návrh: **předběžné opatření**
řízení ve věci samé (sic!?)
- +
- IV. Justice: trestní řízení

Jde-li o jednotlivosti, viz další prezentace

přijetí zákona č. 136/2006 Sb.,

kterým byl novelizován zákon č. 108/2006 Sb., o
sociálních službách, srov. § 60a

byly zřízeny:

1. azylové domy (s utajenou adresou)
2. intervenční centra:
 1. nabídnutí pomoci nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázaní intervenčnímu centru; pomoc intervenčního centra i na základě žádosti;
 2. služby ambulantní či terénní
 - a) sociálně terapeutické činnosti,
 - b) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

a nebo pobytové

 - a) poskytnutí ubytování,
 - b) poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy.

novela zákona č. 359/1999 Sb.

o sociálně právní ochraně dětí,
zákonem č. 134/2006 Sb.

Zaměření sociálně-právní ochrany dětí

§ 6 písm. g):

děti ohrožené násilím mezi rodiči nebo jinými osobami
odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími
fyzickým osobami

+

Metodické doporučení MPSV 3/2010 o postupu orgánů sociálně-
právní ochrany dětí v případech domácího násilí

PŘIJETÍ NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU A ZÁKONA O ZVLÁŠTNÍCH ŘÍZENÍCH SOUDNÍCH

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ V OZ

§ 751 OZ

(1) Stane-li se další společné **bydlení manželů v domě nebo bytě**, v němž se nachází rodinná domácnost manželů, pro jednoho z nich nesnesitelné z důvodu **tělesného nebo duševního násilí** vůči manželovi nebo jinému, kdo v rodinné domácnosti manželů žije, může soud na návrh dotčeného manžela omezit, popřípadě i vyloučit na určenou dobu právo druhého manžela v domě nebo bytě bydlet.

(2) Stejně jako v odstavci 1 lze postupovat v případě, že se jedná o manžele rozvedené, jakož i v případě, kdy manželé nebo rozvedení manželé bydlí společně jinde než v rodinné domácnosti.

§ 752 OZ

Omezení, popřípadě vyloučení práva manžela v domě nebo bytě bydlet, určí soud nejdéle na **dobu šesti měsíců**. Soud na návrh rozhodne **znovu**, jsou-li pro to zvláště závažné důvody.

§ 753 OZ

Právo domáhat se ochrany proti **domácímu násilí** má také každá jiná osoba, která žije spolu s manžely nebo rozvedenými manžely v rodinné domácnosti.

§ 3021 OZ

Ustanovení § 751 až 753 proti **domácímu násilí** se použijí také v případě společného bydlení jiných osob, než jsou manželé.

DALŠÍ USTANOVENÍ, KDE JE DN UVEDENO

§ 762 OZ

(1) Nedohodnou-li se manželé nebo rozvedení manželé o výživném, může manžel, který rozvrat manželství převážně nezapříčinil nebo s rozvodem nesouhlasil a kterému byla rozvodem způsobena závažná újma, navrhnout, aby soud stanovil vyživovací povinnost bývalého manžela i v takovém rozsahu, který zajistí, aby rozvedení manželé měli v zásadě stejnou životní úroveň. Právo rozvedeného manžela na výživné lze v tomto případě považovat za důvodné jen po dobu okolnostem přiměřenou, nejdéle však po dobu tří let od rozvodu.

(2) Dopustil-li se bývalý manžel vůči druhému manželovi jednání, které naplňuje **znaky domácího násilí**, nemá právo na výživné podle odstavce 1, ač by jinak podmínky přiznání práva na výživné splňoval.

§ 1482 OZ

(1) Probíhá-li v den zůstavitelovy smrti řízení o rozvod manželství zahájené na zůstavitelův návrh podaný v důsledku toho, že se manžel vůči zůstaviteli dopustil činu naplňujícího **znaky domácího násilí**, je zůstavitelův manžel vyloučen z dědického práva jako zákonný dědic.

(2) Byl-li rodič **zbaven rodičovské odpovědnosti** proto, že ji či její výkon zneužíval nebo že výkon rodičovské odpovědnosti z vlastní viny závažným způsobem zanedbával, je vyloučen z dědického práva po dítěti podle zákonné dědické posloupnosti.

USTANOVENÍ, KTERÁ MOHOU BÝT VYUŽITA DĚTI

§ 888 OZ

Dítě, které je v péči jen jednoho rodiče, má právo stýkat se s druhým rodičem v rozsahu, který je v zájmu dítěte, stejně jako tento rodič má právo stýkat se s dítětem, ledaže **soud takový styk omezí nebo zakáže; soud může také určit podmínky styku, zejména místo, kde k němu má dojít, jakož i určit osoby, které se smějí, popřípadě nesmějí styku účastnit.** Rodič, který má dítě v péči, je povinen dítě na styk s druhým rodičem řádně připravit, styk dítěte s druhým rodičem řádně umožnit a při výkonu práva osobního styku s dítětem v potřebném rozsahu s druhým rodičem spolupracovat.

§ 872 OZ

Před rozhodnutím soudu o **omezení** rodičovské odpovědnosti soud vždy posoudí, zda je vzhledem k zájmu dítěte nezbytné **omezit právo rodiče osobně se stýkat s dítětem.**

Dojde-li ke **zbavení** rodiče rodičovské odpovědnosti, zůstává rodiči právo osobně se stýkat s dítětem jen v případě, že soud rozhodne o zachování tohoto práva rodiči s přihlédnutím k zájmu dítěte.

BYDLENÍ

§ 698 OZ

(1) Obvyklé vybavení rodinné domácnosti tvoří soubor movitých věcí, které slouží běžně nezbytným životním potřebám rodiny a jejích členů; přitom není rozhodné, zda jednotlivé věci náleží oběma manželům nebo jen jednomu z nich.

(2) K nakládání s věcí, která je součástí obvyklého vybavení rodinné domácnosti, potřebuje manžel souhlas druhého manžela; to neplatí, jedná-li se o věc zanedbatelné hodnoty.

(3) Manžel se může **dovolat neplatnosti právního jednání**, jímž druhý manžel s věcí, která je součástí obvyklého vybavení rodinné domácnosti, naložil bez jeho souhlasu.

§ 747 OZ

(1) Má-li alespoň jeden z manželů právo nakládat domem nebo bytem, ve kterém se nachází rodinná domácnost manželů nebo rodiny, a tohoto domu nebo bytu je k bydlení manželů nebo rodiny nezbytně třeba, musí se zdržet všeho a předejít všemu, co může bydlení znemožnit nebo ohrozit. Manžel zejména nesmí bez souhlasu druhého manžela takový dům nebo byt zcizit nebo k domu, jeho části nebo k celému bytu zřídit právo, jehož výkon je neslučitelný s bydlením manželů nebo rodiny, ledaže zajistí manželovi nebo rodině po všech stránkách obdobné bydlení s bydlením dosavadním.

(2) Jedná-li manžel bez souhlasu druhého manžela v rozporu s odstavcem 1, může se tento manžel dovolat neplatnosti takového právního jednání.

PŘEDBĚŽNÉ ŘÍZENÍ VE VĚCI OCHRANY PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ V ZŘS § 400 a násl.

§ 405 Rozhodnutí

(1) Vyhoví-li soud návrhu, uloží odpůrci předběžným opatřením zejména, aby

a) opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nezdržoval se ve společném obydlí nebo do něj nevstupoval,

b) nevstupoval do bezprostředního okolí společného obydlí nebo navrhovatele a nezdržoval se tam,

c) se zdržel setkávání s navrhovatelem, nebo

d) se zdržel nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem.

§ 408 Trvání předběžného opatření

(1) Předběžné opatření podle § 405 trvá 1 měsíc od jeho vykonatelnosti.

(2) Předcházelo-li rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření vykázaní podle jiného právního předpisu, a neuplynula-li před nabytím vykonatelnosti předběžného opatření lhůta stanovená v jiném právním předpise pro trvání vykázaní, prodlužuje se doba trvání předběžného opatření o tu dobu, jež do vykonatelnosti předběžného opatření neuplynula.

§ 410 Návrh na prodloužení doby trvání předběžného opatření

(1) Navrhovatel může před uplynutím doby uvedené v § 408 podat návrh na prodloužení doby trvání předběžného opatření podle § 405.

(2) Podáním návrhu se prodlužuje doba trvání předběžného opatření podle § 405 do doby, než soud o návrhu na prodloužení rozhodne.

§ 413 Zánik předběžného opatření

Předběžné opatření podle § 405 zanikne nejpozději uplynutím 6 měsíců od jeho vykonatelnosti.

§ 492

Příslušnost soudu

Rozhodl-li soud podle § 405, výkon rozhodnutí zajistí **bezodkladně** vždy soud prvního stupně.

§ 493

Provedení výkonu

Výkon rozhodnutí se provede tak, že soud v **součinnosti s příslušnými orgány veřejné moci** vykáže povinného ze společného obydlí, **odebere mu všechny klíče** od společného obydlí, které povinný drží, a popřípadě mu zakáže setkávat se s označenou osobou nebo ji jinak kontaktovat. Soud zároveň poskytne povinnému příležitost, aby si bezprostředně při výkonu rozhodnutí vyzvedl ze společného obydlí své osobní cennosti a osobní dokumenty, jakož i věci, které slouží jeho osobní potřebě; během trvání rozhodnutí podle § 405 pak povinnému umožní vyzvednout i věci nezbytné k výkonu jeho podnikatelské činnosti nebo výkonu povolání, případně věci nezbytné z jiného vážného důvodu.

DALŠÍ PRAMENY

VYKÁZÁNÍ

- z. č. 273/2008 Sb., o Polici ČR

Oprávnění rozhodnout o vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj

§ 21a

- (1) Lze-li na základě zjištěných skutečností, ... nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě ..., je policista oprávněn ... vykázat z bytu nebo domu ..., jakož i z jeho bezprostředního okolí.
- (2) Vykázání trvá po dobu **10 dnů** ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních v průběhu vykázání se doba vykázání prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

§ 21b

- (1) Rozhodnutí o vykázání se vydává bez projednání věci a z úřední povinnosti, přičemž souhlas ohrožené osoby se nevyžaduje.

- z. č. 141/1961 Sb., Trestní řád

Zákaz vstupu do obydlí

§ 88e

(1) Zákaz vstupu do obydlí spočívá v nepřipustnosti vstupu obviněného do společného obydlí obývaného s poškozeným a jeho bezprostředního okolí, a v nepřipustnosti zdržovat se v takovém obydlí.

(3) Bylo-li proti obviněnému použito vykázání podle jiného právního předpisu, v rozhodnutí o vyslovení zákazu vstupu do obydlí se uvede, že zákaz vstupu do obydlí počíná až prvním dnem následujícím po skončení výkonu vykázání podle jiného právního předpisu.

(4) Obviněný je po oznámení rozhodnutí povinen opustit neprodleně obydlí a jeho bezprostřední okolí v rozsahu vymezeném v usnesení, a zdržet se vstupu do těchto prostor.